

Nieuwsbrief

Bedrijfsjuridische berichten

1 juli 2011 / nr. 13

Bank- en effectenrecht

28 Het na-endorsement (HR 11 februari 2011,
LJN BO7111 (*Wolfheesch/Gestal*))
Mr. drs. R. Zwitter / 97

Contractenrecht / Bank- en effectenrecht

29 Eindelijk, de implementatie van de richtlijn
consumentenkrediet!
Mr. J.M. van Poelgeest / 102

10164463

Kluwer

a Wolters Kluwer business

Eindelijk, implementatie van de richtlijn consumentenkrediet!

29

1. Inleiding

Per 11 juni 2011 zijn de nieuwe regels met betrekking tot consumentenkrediet in werking getreden. Deze nieuwe regels implementeren Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten (hierna: de Richtlijn Consumentenkrediet). De nieuwe regels op basis van de Richtlijn Consumentenkrediet hadden eigenlijk al in juni 2010 in werking moeten treden.

De Richtlijn Consumentenkrediet beoogt de regels inzake consumptief krediet in Europa volledig te harmoniseren. Dit betekent dat er op nationaal niveau in beginsel niet van de regels kan worden afgeweken en dat het niet is toegestaan andere nationale bepalingen te handhaven of in te voeren dan de regels die in de Richtlijn Consumentenkrediet zijn neergelegd. In dit artikel zal ik kort ingaan op enkele relevante wijzigingen in de Nederlandse regels.

2. Waar zijn de nieuwe regels te vinden en wat is de reikwijdte van de regels?

De Richtlijn Consumentenkrediet is hoofdzakelijk geïmplementeerd in de Wet op het financieel toezicht en het Burgerlijk Wetboek. De implementatie heeft ook tot gevolg gehad dat de Wet op het consumentenkrediet, het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft en het Besluit kredietvergoeding zijn gewijzigd.

Met de implementatie van de Richtlijn Consumentenkrediet is het toepassingsbereik van de Wet op het financieel toezicht verruimd. Tot op heden was kredietverstrekking, waarbij werd overeengekomen dat de lening binnen drie maanden moest worden terugbetaald, uitgezonderd van de Wet op het financieel toezicht. Dat betekende dat voor het aanbieden van korte kredieten, waaronder uitstel van betaling, geen vergunning nodig was.

De nieuwe regel is dat kortlopende kredieten alleen zijn uitgezonderd van het bereik van de Wet op het financieel toezicht als het krediet binnen drie maanden moet worden afgelost én er geen of onbeduidende kosten aan de consument in rekening worden gebracht. Dit heeft tot gevolg dat bijvoorbeeld kredieten die binnen drie maanden moeten worden afgelost en waarbij rente en/of kosten in rekening worden gebracht, ook wel de 'flitskredieten' of 'payday loans' genoemd, nu in beginsel wel onder de regels vallen. Immers, voor deze kredieten wordt een (hoge) rente gevraagd zodat niet voldaan is aan het vereiste van 'onbeduidende kosten' om van de uitzondering op de Wet op het financieel toezicht gebruik te kunnen maken. Ook als bij-

voorbeeld een aanbieder van bepaalde goederen of diensten uitstel van betaling toestaat en daarvoor een (relatief lage) vergoeding vraagt, zal voor het aanbieden van dit uitstel van betaling in beginsel een vergunning nodig zijn.

Er is onduidelijkheid ontstaan of nu iedere mogelijkheid die wordt geboden om op een later moment te betalen onder de regels met betrekking tot kredietverstrekking valt. In verband hiermee geldt er een vrijstelling voor 'betalingsregelingen in het normale handelsverkeer'. Hiervan is blijkens de kamerstukken bijvoorbeeld sprake als een energieleverancier een consument de mogelijkheid biedt een achterstallige schuld in termijnen af te lossen, zonder dat hierbij hoge kosten in rekening worden gebracht. Deze vrijstelling lijkt mij overigens niet veel duidelijkheid te scheppen omdat het in de praktijk wellicht moeilijk is om te beoordelen of het gaat om een betalingsregeling in het normale handelsverkeer.

Een van de belangrijke gevolgen van de nieuwe regels is dus dat de meeste aanbieders van kortlopende kredieten een vergunning nodig hebben, terwijl dat hiervoor niet vereist was. Mogelijk heeft deze wijziging ook tot gevolg dat aanbieders van bepaalde goederen en diensten het consumenten niet snel zullen toestaan op een later moment te betalen omdat zij hier geen redelijke vergoeding voor kunnen vragen. Daarnaast is voor aanbieders van flitskredieten relevant dat de maximale kredietvergoeding (de wettelijke rente verhoogd met 12 procentpunten) nu ook voor deze kredieten geldt.

Naast de Wet op het financieel toezicht is van belang dat er een nieuwe Titel 2a Boek 7 is ingevoegd, met de titel 'consumentenkredietovereenkomsten'. Deze titel is van toepassing op overeenkomsten waarbij een aanbieder van krediet aan een consument krediet verleent of toezegt in de vorm van uitstel van betaling, een lening of een andere soortgelijke betalingsfaciliteit. De bepalingen uit de nieuwe titel consumentenkredietovereenkomsten gelden niet voor bepaalde bijzondere kredieten zoals, in beginsel, hypothecaire kredieten, kredieten waarbij geen rente en kosten in rekening worden gebracht, kredietovereenkomsten waarbij het krediet binnen drie maanden moet worden terugbetaald en slechts onbetekenende kosten in rekening worden gebracht en kredietovereenkomsten die in de vorm van een geoorloofde debetstand op een rekening worden verleend en die binnen een maand moeten worden afgelost.

De reikwijdte van de Wet op het consumentenkrediet is ook aangepast, zodat grotendeels wordt aangesloten bij de reikwijdte van Titel 2a van Boek 7 BW.

3. Precontractuele informatieverstrekking

Op basis van de nieuwe regels uit het Burgerlijk Wetboek en de Wet op het financieel toezicht zal voordat de kredietovereenkomst wordt aangegaan bepaalde informatie aan de

¹ Mr. J.M. van Poelgeest is advocaat bij Loyens & Loeff N.V.

consument moeten worden verstrekt. Deze informatie heeft bijvoorbeeld betrekking op het soort krediet, het jaarlijks kostenpercentage, het totale door de consument te betalen bedrag en het recht van vervroegde aflossing. Deze informatie zal op grond van het Burgerlijk Wetboek in overeenstemming moeten zijn met het formulier 'Europese standaardinformatie inzake consumentenkrediet', een formulier dat een bijlage is bij de richtlijn. Achterliggende gedachte van het verstrekken van de standaard precontractuele informatie is onder meer dat consumenten aanbiedingen van aanbieders van consumentenkrediet, zowel nationaal als internationaal, beter kunnen vergelijken.

Als aanbieders van krediet zich niet houden aan voorgeschreven regels of te laat zijn met het verstrekken van informatie aan de consumenten, is er sprake van een oneerlijke handelspraktijk. Dat betekent dat de aanbieder van het krediet onrechtmatig jegens de consument handelt. Dit kan tot gevolg hebben dat de aanbieder van het krediet schade die de consument lijdt moet vergoeden.

4. Inwinnen van informatie

Voordat een kredietovereenkomst met een consument wordt aangegaan moet op grond van de Wet op het financieel toezicht informatie worden ingewonnen over de consument in verband met zijn of haar financiële situatie. De aanbieder van het krediet zal moeten beoordelen of het aangaan van de overeenkomst of de verhoging van het kredietbedrag gerechtvaardigd is zodat overkreditering kan worden voorkomen. Met de inwerkingtreding van de nieuwe regels is de plicht om informatie in te winnen in de situatie dat het bedrag dat aan de consument ter beschikking wordt gesteld, wordt verhoogd in de wet opgenomen. Praktisch gezien was dit naar mijn idee al een verplichting van de aanbieder. Nieuw is dat, indien een aanbieder van krediet op grond van raadpleging van de gegevens bij het Bureau Krediet Registratie besluit geen krediet te verlenen aan de consument, de aanbieder de consument onverwijld en kosteloos in kennis moet stellen van het resultaat van deze raadpleging en van de gegevens die zijn opgenomen in het register van het Bureau Krediet Registratie.

5. Inhoud van de kredietovereenkomst

Tot op heden was in de Wet op het consumentenkrediet opgenomen op welke wijze de kredietovereenkomst moest worden aangegaan en welke informatie in de kredietovereenkomst met de consument moest worden opgenomen. Deze regels zijn nu opgenomen in het Burgerlijk Wetboek, in de nieuwe titel consumentenkredietovereenkomsten. Kredietovereenkomsten moeten op papier of op een andere duurzame drager worden aangegaan. Het vereiste van een onderhandse of notariële akte geldt dus niet meer. De informatie die in de kredietovereenkomst moet worden opgenomen is uitgebreid. Van een beperkt aantal onderwerpen is dit een bijna volledig overzicht geworden van de onderwerpen die een kredietovereenkomst kan bevatten. Er zal onder meer moeten worden opgenomen wat de duur van de

kredietovereenkomst is, het totale kredietbedrag, een waarschuwing voor de gevolgen bij wanbetaling, de klachtenregeling en het recht op vervroegde aflossing.

6. Beëindigen kredietovereenkomst en bijbehorende overeenkomsten

Is een kredietovereenkomst gesloten (anders dan een overeenkomst met betrekking tot effectenkrediet) dan heeft de consument op basis van art. 7:66 BW het recht om deze kredietovereenkomst zonder opgave van redenen te ontbinden gedurende veertien dagen na (i) de dag waarop de overeenkomst is gesloten; of (ii) de dag waarop de consument de contractuele voorwaarden en informatie heeft ontvangen (als dit later is dan de dag waarop de overeenkomst is gesloten).

Indien de consument gebruik wil maken van dit recht, dient de consument dit te laten weten voor het verstrijken van de termijn van veertien kalenderdagen. Wel moet de consument dan het geleende bedrag en de overeengekomen rente tot de dag dat het geld wordt terugbetaald betalen. Beëindiging van de kredietovereenkomst heeft van rechtswege tot gevolg dat de consument ook niet meer aan eventuele nevendiensten is gebonden. Hierbij kan gedacht worden aan een verzekeringsovereenkomst die op basis van de kredietovereenkomst diende te worden afgesloten met een verzekeraar.

Het is onduidelijk hoe de aanbieder van de nevendienst hiervan op de hoogte raakt aangezien er geen mededelingsverplichting voor de consument is opgenomen. Volgens de kamerstukken moet de kredietgever de aanbieder van de nevendienst op de hoogte stellen van de ontbinding. Als de consument de nevendienst zelf heeft aangebracht, dan kan de plicht om de aanbieder van de nevendienst te informeren op de consument rusten. Het lijkt mij overigens meer voor de hand liggen dat er een wettelijke bepaling komt waarin de consument wordt verplicht om de aanbieder van de nevendienst te informeren van de ontbinding. De consument is immers altijd op de hoogte van de identiteit van de aanbieder van de nevendienst en kan de aanbieder van het krediet en de aanbieder van de nevendienst tegelijkertijd op de hoogte brengen.

Als de consument de kredietovereenkomst op grond van bovengenoemde regeling ontbindt, kan de consument blijkens de kamerstukken een koopovereenkomst die gelieerd is aan de kredietovereenkomst door middel van een schriftelijke verklaring ontbinden. Dit is bijvoorbeeld het geval als de leverancier van een wasmachine ook het krediet voor deze wasmachine financiert. Achterliggende gedachte is dat de consument niets heeft aan het recht om de kredietovereenkomst te ontbinden als de consument vervolgens wel blijft gebonden aan de koopovereenkomst. Immers, de consument kon of wilde het goed of de dienst niet op het moment van aankoop betalen, zodat de kredietovereenkomst is gesloten.

Een situatie die tegengesteld is aan de bovengenoemde situatie bestaat als de consument een overeenkomst voor de levering van een goed of het verrichten van een dienst ont-

bindt. Is deze overeenkomst gelieerd aan een kredietovereenkomst, dan is de consument onder voorwaarden evenmin langer gebonden aan de daarmee gelieerde kredietovereenkomst.

In de eerste situatie heeft het ontbinden van de kredietovereenkomst (mogelijke) gevolgen voor (i) nevendiensten; en (ii) gelieerde overeenkomsten en in de tweede situatie heeft de ontbinding van een overeenkomst voor de levering van een goed of het verrichten van een dienst gevolgen voor de kredietovereenkomst.

Maakt de consument geen gebruik van een ontbindingsrecht dan heeft de consument als de kredietovereenkomst voor onbepaalde tijd is aangegaan in beginsel het recht de kredietovereenkomst te allen tijde op te zeggen zonder dat hier kosten aan zijn verbonden. Als er in een kredietovereenkomst een opzeggingstermijn wordt opgenomen, mag deze niet langer zijn dan een maand. Voor de aanbieder van het krediet geldt een andere regel. Als er in een kredietovereenkomst voor onbepaalde tijd voor de aanbieder van het krediet geen recht is opgenomen om de overeenkomst op te zeggen, kan de aanbieder de kredietovereenkomst in beginsel niet opzeggen. Is er wel een recht opgenomen om de overeenkomst op te zeggen dan moet de aanbieder van het krediet daarbij een opzegtermijn in acht nemen van ten minste twee maanden.

7. Reclame

De regels voor reclame-uitingen zijn ook gewijzigd. Als bijvoorbeeld in een reclame-uiting over krediet melding wordt gemaakt van een rentevoet of cijfers betreffende de kosten van een krediet, moet ook informatie worden verstrekt over de volgende onderwerpen:

- de vaste of variabele debetrentevoet en de andere kosten die deel uitmaken van de totale kosten van het krediet;
- het totale kredietbedrag;
- het jaarlijks kostenpercentage; en, indien van toepassing;
- de duur van de kredietovereenkomst;
- in geval van goederenkrediet, de contante waarde en contante betalingen;
- het totale door de consument te betalen bedrag; en
- het termijnbedrag.

Indien het sluiten van een overeenkomst voor een nevendienst verplicht is om het krediet op de in de reclame-uiting genoemde voorwaarden te verkrijgen, en de kosten voor die nevendienst vooraf niet kunnen worden bepaald, wordt de verplichting tot het sluiten van die overeenkomst op een duidelijke, beknopte en opvallende wijze met het jaarlijks kostenpercentage vermeld. De verplichting om in reclame-uitingen in beginsel de waarschuwing 'Let op! Geld lenen kost geld' op te nemen, geldt ongewijzigd.

Als aanbieders van krediet zich niet houden aan de voorgescreven regels voor de reclame-uitingen, is er sprake van een oneerlijke handelspraktijk. Zoals vermeld, betekent dit

dat de aanbieder van het krediet onrechtmatig jegens de consument handelt.

8. Conclusie

De nieuwe regels inzake consumentenkrediet brengen uiteenlopende wijzigingen, die vooral gericht zijn op het beschermen van de consument. De wijzigingen hebben onder meer betrekking op de reikwijdte van de regels. Daarnaast is de informatie die aan consumenten moet worden verstrekt gewijzigd. Ook de mogelijkheden om de kredietovereenkomsten te beëindigen zijn aangepast.

De consument dient tijdig de juiste, standaardinformatie te ontvangen. Op basis van deze informatie zou de consument voldoende informatie moeten hebben om diverse kredieten met elkaar te kunnen vergelijken en om in te kunnen schatten wat de kosten van het krediet zullen zijn. Ook de inhoud van kredietovereenkomsten zal op basis van de nieuwe regels moeten zijn aangepast, aangezien vrij gedetailleerd is omschreven wat er in de kredietovereenkomst moet zijn opgenomen. Indien de consument eenmaal heeft besloten de kredietovereenkomst aan te gaan, heeft de consument meer mogelijkheden om de kredietovereenkomst te beëindigen of te ontbinden.